

**Ганзицька
Тетяна Сергіївна,**
доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Виключна роль держави і права у житті сучасного суспільства природним чином визначають як теоретичну, так і практичну значущість проблем, пов'язаних з державно-правовою організацією та регулюванням суспільного життя. Одним із важливих напрямків цієї діяльності є встановлення та забезпечення демократичного правопорядку, що відповідає нормам міжнародного права. Саме правопорядок є основою та невід'ємним атрибутом правової держави, що визначає реальність права, обсяг прав та свобод громадян і держави та співвідношення цих прав і свобод у реальній суспільно-політичній дійсності. Важливим засобом забезпечення згаданих прав є правоохоронна діяльність спеціальних органів держави. На сьогодні, одним з провідних завдань, які стоять перед Українською державою є реформування правоохоронної системи, виведення діяльності державного апарату щодо виконання правоохоронної функції держави на якісно новий рівень [4, с. 4].

Враховуючи таку роль у правовому регулюванні та загальне значення правоохоронної діяльності в ефективному функціонуванні держави, особливо актуальним видається дослідження сутності та процесу реалізації даного правового явища на сучасному етапі української державної дійсності в умовах сьогоднішніх соціально-політичних перетворень.

Правоохоронна діяльність як явище правової дійсності виникла досить давно. З розвитком суспільства зміст правоохоронної діяльності змінювався та удосконалювався, а разом з тим формувались різні підходи до її дослідження. Останнім часом науковці пропонують різноманітні підходи до визначення правоохоронної діяльності, називають різні ознаки, що її характеризують, визначають відмінний зміст та суб'єктивний склад [10, с. 68].

Саме поняття правоохоронної діяльності широко використовують у правовій і соціально-політичній літературі. Проте воно остаточно не досліджено, хоча законодавство про статус правоохоронних органів, функції, завдання та конкретні напрями їх діяльності, повноваження окремих органів і службових осіб є досить розвиненим. У навчальній літературі нечітко

визначено ознаки правоохоронної діяльності, не розмежовано поняття правоохоронної діяльності та спеціальної правоохоронної діяльності, іноді правоохоронну діяльність не відрізняють від судової та правозахисної.

За кількістю суб'єктів і значущістю в державі правоохоронна діяльність посідає значне місце й постійно привертає увагу не тільки науковців, але й органів влади, політичних партій, засобів масової інформації, громадськості. Правоохоронна діяльність – багатоаспектна. Вона включає прийняття рішень, виконання певних дій та їх правові наслідки [8]. Беручи до уваги таку різноплановість правоохоронної діяльності та дискусійність її змісту, в сучасній юридичній науці сформувався достатньо великий обсяг цікавих підходів щодо визначення того, що саме являє собою правоохоронна діяльність. Тому для отримання об'єктивного уявлення про правоохоронну діяльність необхідно проаналізувати вже існуючі наукові розробки.

Узагальнюючи різні підходи щодо розуміння правоохоронної діяльності, можна визначити її об'єкти як один з елементів її змісту. Відповідно об'єктами правоохоронної діяльності в сучасній державі виступають:

- 1) невід'ємні (природні) права і свободи людини та права людини у позитивістському розумінні (суб'єктивне право і законні інтереси);
- 2) основи конституційного ладу, в тому числі основи суспільного і державного ладу, визначені конституційними нормами, та основи місцевого самоврядування;
- 3) режим законності у суспільстві;
- 4) правопорядок як стан суспільних відносин;
- 5) питання безпеки особи, суспільства і держави;
- 6) стан правосвідомості і правової культури в суспільстві [5, с. 8].

Слід відмітити, що правоохоронна діяльність є різноплановим різновидом державної діяльності, яка здійснюється численними правоохоронними органами за різноманітними напрямками. Тому ми підтримуємо думку науковців, які вважають, що до складу правоохоронної діяльності включаються не тільки такі елементи як суб'єкти та об'єкти, але й напрямки [5; 15, с. 8].

Сутність правоохоронної діяльності також визначається її метою, яка полягає в охороні прав і свобод людини та громадянина, громадського порядку; забезпеченні громадської безпеки; підтриманні правопорядку; втіленні в життя принципу верховенства права. Ця мета досягається при реалізації завдань і функцій, що покладаються суспільством і державою на цей вид діяльності [11, с. 12].

Функціями правоохоронної діяльності є: функція охорони; профілактична функція; функція нагляду (контролю); регулятивна функція; каральна функція; виховна функція [11, с. 16].

Зазначимо, що сутність правоохоронної діяльності також полягає у єдиній системі її сутнісних характеристик як: систематичної роботи по

охороні правопорядку, здійснюваної у певних формах та видах, що є нормативно визначеними та регламентованими (гносеологічна сутність); роботи по охороні інтересів певної частини суспільства (соціального класу) за допомогою різноманітних, у тому числі і силових засобів (класова сутність); засобу забезпечення правового панування ідей правлячої (пануючої) релігії та поєднання релігійних постулатів і політичних положень (релігійна сутність); способу забезпечення національного розвитку, національної єдності та охорони національних інтересів і самобутності пануючого національного соціуму (національна сутність); засобу гарантування рівних можливостей суб'єктів права та охорони загальнолюдських цінностей (загальносоціальна сутність) [7, с. 15].

Тому, виходячи з того, що однією з ознак правоохоронної діяльності є те, що вона реалізується на підставі та відповідно до закону і, переважно, у відповідній процесуальній формі, важливим є саме адміністративно-правове регулювання правоохоронної діяльності.

У цьому контексті ми підтримуємо погляди М. В. Корнієнка, який, досліджуючи зміст сучасної парадигми правоохоронної діяльності, дійшов таких висновків: по-перше, правоохоронна діяльність є основним напрямом діяльності органів державної влади, в межах якого реалізується правоохоронна функція держави; по-друге, суб'єкти правоохоронної діяльності в переважній більшості є органами, на які покладається, передусім, завдання організації та виконання приписів чинних законів (при цьому надається право видання відповідних організаційно-розпорядчих та правових актів), правоохоронна діяльність має розглядатись як управлінська. А тому дослідження даного правового явища повинно здійснюватись через адміністративно-правову призму [9, с. 36], що в свою чергу потребує нових теоретичних розробок та вдосконалення існуючого законодавства.

Література:

1. Басай В.Д. Судові та правоохоронні органи України / В.Д. Басай. – Івано-Франківськ, 2002. – 820 с.
2. Бистрик Г. Правоохоронна діяльність у контексті вдосконалення правових форм діяльності держави / Г. Бистрик // Юридична Україна. – 2010. - № 2. – с. 20-27.
3. Ведерніков Ю. А. Щодо визначення поняття правоохоронної діяльності / Ю.А. Ведерніков, В. К. Шкарупа, В.П. Карпунчев // Науковий вісник Дніпропетровського юридичного інституту МВС України. – 2001. – № 3. – с. 102-111.
4. Ведерніков Ю.А. Правоохоронна діяльність в Україні: теоретико-правовий аспект / Ю.А. Ведерніков, А. М. Кучук ; Ун-т сучас. знань. – К. : Знання України, 2009. – 219 с.
5. Горінецький Й. І. Правоохоронна функція держав Центральної Європи: теоретичні і практичні аспекти: автореф. дис. на здобут наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Й. І. Горінецький. – К., 2005. – 20 с.
6. Денисюк С. Ф. Громадський контроль за правоохоронною діяльністю в Україні: адміністративно-правові засади: автореф. дис. на здобут наук. ступ. д-ра юрид. наук : 12.00.07 / С.Ф. Денисюк. – Д., 2010. – 36 с.

7. Дубінчак В. М. Правоохоронна діяльність: сутність, суб'єкти, засоби забезпечення (теоретико-правовий аспект): автореф. дис. на здобут наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.01 / В. М. Дубінчак. – К., 2010. – 20 с.
8. Ільченко О. В. Визначення системи державних правоохоронних органів України та їх місце в системі органів державної влади / О.В. Ільченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/22651/5/11iovodv.pdf>.
9. Корнієнко М.В. Правоохоронна діяльність: адміністративно-правовий аспект / М. В. Корнієнко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – Вип. 3. – Т.2. – с.34-36
10. Кучук А. Правоохоронна діяльність: стан наукової розробки проблеми / А. Кучук // Підприємництво, господарство і право. – 2005. - № 2. – с. 68-72.
11. Кучук А.М. Теоретико-правові засади правоохоронної діяльності в Україні: автореф. дис. на здобут наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.01 / А.М. Кучук. – К., 2007. – 20 с.
12. Нікітенко О. І. Правоохоронна діяльність щодо забезпечення внутрішньої безпеки держави / О. І. Нікітенко // Право і суспільство. – 2015. – №3. – с. 98-101.
13. Організація судових та правоохоронних органів [Навч. посібник для студентів юрид. спеціальностей вищих навч. закладів освіти/І. Є. Марочкін, В. В. Афанасьєв, В. С. Бабкова та ін.]; За ред. І. Є. Марочкіна, Н. В. Сібільової, О. М. Толочка. – Харків: Право, 2000. – 272 с.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravouch.com/page/orgpravo/ist/ist-22--idz-ax294--nf-3.html>.
14. Соколенко О. Напрямки правоохоронної діяльності: особливості теоретичного розуміння / О. Соколенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Юридичні науки.– 2012. – № 93. – с. 69-72.
15. Фатхутдінов В. Г. Правоохоронна діяльність: природа, сутність, гуманізм (теоретико-правові та методологічні аспекти): автореф. дис. на здобут наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.01 / В.Г. Фатхутдінов. – К., 2006. – 16 с.
16. Юсупов В. Процедурні основи діяльності правоохоронних органів України / В. Юсупов // Публічне право. – 2013. – № 3 (11). – с. 153-158.

Бойко
Іван Володимирович,
старший науковий співробітник
Державного науково-дослідного
інституту МВС України,
кандидат юридичних наук

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Європейська інтеграція є стратегічним напрямом нашої держави, яка зобов'язує Україну забезпечити ефективне функціонування інститутів, що гарантуватимуть утвердження верховенства права та укріплення інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів,